„ЗАСТАВА“ излази редовно: четвртком, петком и недељом на целом табаку а уторником на по табака.

ЦЕНА ЈЕ ОВА
за Аустро-Угарску:
на целу годину . . . . . 14 ф. — н.
на пола године . . . . . 7 ф. — н.
на четврт године . . . . . 3 ф. 50 н.
на 1 месец . . . . . 1 ф. 20 н.
За Србију (у злату)
на годину 32 дин., на пола године 16 дин., на четврт године 8 динара.

ЗАСТАВА.

ОГЛАСИ рачунају се по 6 новч. од сваке врсте сваких ситних слова, за жиг се плаћа по 30 новч. сваки пут.

ДОПИСИ шаљу се уредништву, а претплата и огласи администрацији „ЗАСТАВЕ“ у Нови Сад.

НЕНАПЛАЋЕНА ПИСМА не примају се.

РУКОПИСИ не враћају се натраг.

Поједини бројеви стају 10 новч.

лист целокупне српске народне слободоумне странке.

БРОЈ 44. У Новом Саду у среду 21. марта 1890. ГОДИНА XXV.

НА БИРАЛИШТУ.

...„Но ако ми **не попустимо од они права**, за која Народ војује и крв своју пролива од сто седамдесет већ година, и ако ми у том постојанству нашем останемо на оном путу и на оном пољу, на ком ће нас сретати опћа и укупна воља целога Народа, онда се немамо бојати ни тешког положенија нашег према околностима, ни теже одговорности наше према Народу!“

Патријарх **Рајачић**, 1861.

Речи, што их ево исписасмо на челу ових редака, изговорио је један од најодличнијих наших првосветника и без сумње први политик, који је на столици Чарнојевића икада до сада седио; изрекао их је стари патријарх Јосиф, а у добу, које је по српски народ било судбоносно, које се по озбиљности тадање ситуације врло мало разликовало од садашњих тешких и црних дана. Заиста, као да је суђено нашем народу да без прекидања, без одмора води тешку и неравну борбу са моћним и безобзирним противником својим!! Као да му је суђено, да никада и по никоју цену не дође до оног жељеног мира, у ком народи једино могу да се приберу, учврсте и да осигурају себи оне услове, без којих је сваки труд илузоран, узалудан.

И ево ће опет један такав дан да осване, када ће народ морати све своје силе да напрегне, само да га непријатељ не прегази.

Освануће и опет дан борбе, дан као што га је српски народ имао доста пута већ да прекужи, али још никада не имаде наш народ посла са тако опасним и циничним непријатељем, као што ће за који час ево да има!!

Овај моменат у коме живимо изнео је на површину једну појаву, којој се нико до сада није надао, на коју нико до сада ни помишљати није смео!

И до сада је било у нашем народу странака, које су исповедале разна начела, али не беше странке, не беше људи, који би исповедали начело, да благо и срећу нашег народа извојују силом државне власти, силом државних органа; таког начела, такове странке — изузевши можда Германову котерију — не беше до сада, јер земљиште не беше згодно ни поспешно за ту злу накану.

Данас смо допали те несреће, да гледамо, како се баш синови нашега народа нуде противнику, да својим упливом разворе и униште оно, што он без њих никада уништити не би могао. Познавајући слабе стране наших установа, откривају их ти људи безобзирно противнику, нудећи му све могуће и немогуће услуге, да му олакшају и убрзају успех.

Данас се, ево, без зазора појављују људи, Срби, који јавно исповедају начело, да право слободног избора патријарха не постоји и да га треба, у колико још постоји, напустити; појављују се људи, који јавно проповедају, да састав сабора треба променути и то променути не у правцу, да у њему овлада народни, независни елеменат, него у правцу, да се изборно право народа скучи, да у сабор не долазе људи, који уживају **народно** поверење, него зависни људи, нарочито званичници, на које може имати уплива власт, али народ никада!

Појава таке странке — а то је странка умерењака — која се **начелно** одриче народних права, којој је уплив народни на наше јавне ствари трн у оку, која тај уплив сматра за убитачан, — појава таких људи, који се за остварење тих својих начела стављају у службу противника, — појава је њихова више него несрећа, она је права срамота!

Са таком странком не сме ићи Србин, не сме ићи бирач, у чијим грудима бије срце за народ, коме је начело дра Светозара Милетића мило и свето!

Права је **срамота**, што се нашло Срба, који отворено прокламују напуштање основних права народних. Али је велика **опасност** по будућност народа српског, што се у крилу његовом налази још непрестано једна странчица, која је, стидећи се још за сада да усвоји **отворено** начела опортунитетске странке, у души својој — а и на биралишту ће бити — за попуштање и напуштање народних права, која је дакле за то, да се оружје положи.

Малено је коло људи око „Браника“, али њихов престиж, њихов углед — та то су пријатељи и сатрудбеници Светозара Милетића — нешто важи, а то је оно што је најопасније.

Кад једна странка отворено истакне она начела, која најбољи синови једног народа исповедају, кад их прокламује својом светињом, онда је то врло лепо. Али кад једна странка та лепа и племенита начела у свакој прилици издаје, онда је то врло гадна ствар.

Мало има људи у нашем народу, који знају да оделе оно, што је за српску ствар учинио Светозар Милетић од онога, што су учинили његови другови.

Мало има људи, који знају, да су они једном обичном **издајом** нашу автономију, ону исту, коју су они у друштву с Милетићем почели да дижу, начинили илузорном, управо смешном онда, кад су — против воље Светозара Милетића — у саборској седници од 18. маја 1875. ћутећки усвојили октројку министра Б. Беле Венкхајма, по којој се против сваке одлуке автономних, дакле наших власти, може рекурирати на угарско министарство, а ово опет може свако решење наших власти уништити.

Тим додатком, кога су Милетићеви пријатељи против Милетића усвојили, отворили су они широм врата несрпском утицају и ингеренцији угарског министарства у наше ствари.

Може ли се такова автономија назвати автономијом, самоуправом? Не, никада не!

Бадава је Светозар Милетић устао и прстом показао на опасност, која отуд прети, — његови пријатељи и сатрудбеници га напустише и Светозар Милетић се мораде пред њима уклонити.

Тако оборише они на најпрљавији начин оно, што је Св. Милетић тешком муком подигао био. Они га издаше, али ипак знадоше очувати свој углед, то им је готово најпрече било.

Сјај Милетићева имена био је, који им је сачувао народно поверење све до најновијег доба и тек сада, кад самохвалисање с њихове стране пређе границе и најобичније уљудности, сада тек постаде народ према њима — скептичан, неповерљив!! Сада се тек народ почео питати у чему се управо састоје те њихове заслуге, какав је резултат њиховог патријотског рада, какав је напредак учинио српски народ под њиховим руковођењем?

И кад је народ то питање сам на себе управио, сетио се, да се готово од 1864. године па све до најновијег времена налазе баш Милетићеви пријатељи на челу народа српског без икакве контроле, да су за све то време имали многу и многу прилику да народу осигурају услове мирног и редовног развитка, али да они то нису — умели, нису знали. За то време од г. 1864. па све до данас променуле се и у држави и у хијерархији разне системе, разни људи; на челу наше цркве имадосмо ми за то време Маширевића, Стојковића, Грујића, Ивачковића, па, чудновато! ни с једним нису они умели да наше замршене ствари на чисто изведу, да их уреде!

Сада, када им је народ кров више од два деценија поклањао неограничено поверење, сада они јавно у своме органу признају, да се наше автономне ствари налазе — у ужасном хаотичном стању!!

Чијом кривицом? питамо ми.

За који час и народ српски стаће опет на оно свето место, са кога је толико пута сузбио непријатељску навалу; за који час ће народ имати своју да рекне, да суди оне који су га до сада водили, које је он слепо слушао, за којим је у највеће опасности ишао и ради којих је големе жртве у тој борби приносио!

Народни суд, божији суд! Ми му се у напред покоравамо!

Изборно кретање.

Пишу нам из Ђурђева: Овде је обављен избор изборника, који је избор најсјајније и најповољније испао по нашу странку. Свих 15 изборника су наши једномишљеници, присталице „Заставиних“ начела.

*

Пишу нам из Жабља: Сазивачи збора жабаљског у прошлу суботу ужасно насели. Хтео да се кандидује Мита Пејић, кад је видео, да за њега нема берићета, предложио Змаја. Било је бунцања којекаквог од Пејића, а нарочито Јоцића учитеља, који чак рече, да говори као Србин, али ипак препоручује надсолгабирова Заку. „С вишег гледишта“, да га нико разумети није могао, говорио је Мирон, препоручивао се и као да је кандидован већ, развијао неки „програм“, ал бар једна уста да се отворише. Све их у тикву сабио поп Стева Стевановић. Наш срез сав за Нику Грујића. Ђурђево такођер сво за Нику. У Чуругу 18 изборника за Заку, осталих 9 за Грујића. Победа Грујићу сигурна. Састала се браћа с брда с дола, па се онако и разишла, јер немогоше ништа да сврше, пошто је велика већина — наша. Збор сентивански био много сјајнији. Овде било једва 40—50 из оба среза. Док тамо 70—80 само из нашег среза.

*

18. марта обављен је избор изборника у Бегечу, и свих десет изабраних изборника јесу присталице српске народне целокупне слободоумне странке. Живела народна свест!

ЛИСТАК.

ПЛАВИ ШАЛ.

(Новелета.)

ОД АНДРЕА ТЕРИЈЕТА.

Кућа, у којој је становала удовица гђа Јакобе, беше на углу од две улице, близу железничке станице. То је била уска, нова зграда, која се са своја четир зида од отесана камена и кровом, покривеним црвеним опекама (цигљама), подизала.

Удовица, гђа Јакобе, ушла је у њу тек у јулу године 1870., баш кад је букнуо рат међу Француском и Немачком, пошто јој је млађи син Аристид Јакобе са мобил-гардом одмарширао у Вердин. Она је зато изабрала тај стан, јер је близу — железничке станице. Тако је зар мислила једна старица, да је ближе своме сину; та неколико корачаји од станице, па да падне својој мајци на груди! Аристид јој је био син љубимац, мезимче нежино; старији је становао у Паризу и оженио се против материне воље.

Од то доба охладнише они једно према другом и мајка је сву своју љубав и милошту изливала на млађега сина. Какав је морао бити бол и жалост, кад јој се син прашташе, полазећи са својим батаљоном! Сирота старица, у први мах је налазила неке утехе у писмима, која јој редовно шиљаше.

Али, кад је департман посела немачка војска и кад уђоше у град две баварске регименте, престаде саобраћај, тек јој је кад-и-кад долазило писмо по веснику, који се само са највећом опасношћу могао пробити и доћи у варош.

Последње писмо беше 30. августа из села близу Седана. После тога не чу ни гласка од њега.

Да ли је Аристид погинуо или кад се војска предала код Седана, допаде као робље у руке Немцима?

Толико је било сигурно, да од 30. августа није добила никакве вести о њему; али јој није послан ни самртни лист, те тако није старица никако хтела, нити се могла одрећи наде, да јој син гледи бела света. Старица се тврдо држала те мисли, да је где год у непријатељској земљи као ратни заточеник интерниран у каквој тврђави, па не може да јој пише, али ће доћи, кад се само сврши једном тај страховити рат.

И она га ишчекиваше сваки боговетни дан са оном правом матерњом љубављу и чежњом, којој нема равне.

* * *

После дуге зиме, пуне страха и брига, чу се од једном, да се Париз предао и да су преговори мира потписани. Срце мајчино на мах поче живље куцати; груди јој се пунише живом надом и ишчекивањем: но сад ће морати измењати заробљенике! До сад биће да су већ на путу своме дому и завичају.

Неки младићи из околине већ се и вратили. Истина, видело се, кад долажаху са станице, како су, сироти, упалих образа, на лицу им исписана јад и патња, а рухо издрпано, једно, но ипак им сија неки плам у оку, кад погледају на питоме винограде свога завичаја.

Гђа Јакобе није пропустила ни један влак, који долажаше од Немачке; гледала је у лице онима, који долазише и питала их, шта — то можете и сами знати.

Али нико јој не знаде ништа рећи о њеном Аристиду; од предаје Седана нико га више не виде! — Многи јој војници рекоше, да ипак зато није све пропало; можда се Аристид што огрешио у непријатељској земљи о тамошњу дисциплину, па су га задржали у каквим казаматима, да издржи казну.

Гђа Јакобе је и поновице, већ по толики пут, писала немачким властима, распитујући се за свог сина.

Сваки дан се хватала све за нову какву наду.

Сваког вечера постављаше у малој трпезарији новога стана хладну вечеру, постављаше тањир за-њ и флашу добра стара вина; за тим слушаше звиждање локомотиве, али на њене нале и ишчекивање одговараше студени ветар, лупајући о прозоре.

* * *

Једне врло мрачне и кишовите ноћи, уђе влак из Страсбурга у колодвор; влак није ишао даље тога дана, те је све своје путнике оставио на перону.

Из последњег купеа треће класе сиђе се с тешком муком млад војник, у униформи мобилне гарде.

Био је рањен, те је рамљао на једну ногу, изгледао је врло уморен, изнурен, лице врло бледо, образи сасвим упали, брада дуга а погнута плећа.

Пошто је тек сутра могао наставити путовање, распитао се, где је у близини гостионица, да преноћи. Он је последњи оставио колодвор.

Међутим се путници, који иђаху у варош, изгубили у мраку и тако је сиромах лутао и тумарао, тражећи какву гостионицу. Са својим болесним ногама сваки час је западао у локве и блато, да је једва извлачио ноге одатле.

На послетку види у мраку осамљену кућу, а кроз провор допираше светлост.

Помисли, да је то конак, за који му рекоше, те пође ближе, стаде пипати по мраку и нађе звонце и повуче брзо за њ.

За тим се брзо отвори и осветљени прозор, крова-њ се промоли женска глава и скоро загушеним гласом од узбуђења, повиче:

— О, драго чедо моје, јеси ли већ једном ту?

По том се зачуше журни кораци у ходнику, брава се одкључа и зачуђени војник, кога виде? Стара, сва седа госпођа, са лампом у руци изишла преда-њ, за часак га посматраше са болом разочарања и преварене наде, па тихо прошапта:

— Боже, та то није мој син!...

* * *

— Опростите, госпођо, рече војник, који је видео забуну и јако га дирнуло, видим, да сам се преварио... Рекоше ми, да је ту близу

Из Крчедина нам пишу: Данас 18. марта обавили смо избор изборника. Исход је сјајан, сви 9 присталице су „Заставиних“ начела; кличемо: живио др. Ђорђе Красојевић старо-пазовачки посланик.

Имена изборника су ова: Стеван Туведић, Прока Егић, Петар Јаношевић, Јоца Девић, Мита Летић, Јован Новић, Милета Иванишевић, Милан Мандровић, Ђорђе Сладојевић.

Као свуда и овде се нашао у чистој шеници један кукољ, који припада клики „Браниковачкој“. Исти хтеде да свест наших бирача помути, но покушај му оста на јалово, те тако покуњена носа оде с биралишта. С тога велимо: живели свесни наши бирачи!

*

Из Лединаца нам нам од 15. о. м. пишу: Данас одржан избор од 6 бирача, који имају да бирају посланика за наш народно-црквени сабор, румског среза. Сва ова шесторица су присталице целокупне српске народне слободоумне странке. Народ је дакле овим избором показао своју свест, те по томе се види, да браниковачка странка овде више не постоји.

*

Пишу нам из Црепаје: Данас у недељу посетио нас је кандидат наше целокупне српске народне слободоумне странке г. др. Милан Божески уз пратњу врлог родољуба г. Косте Јовановића из Панчева. Како је политична власт забранила јаван збор бирача, који се на овдашњој пијаци имао одржати, то је наш кандидат у дому председника наше црквене општине, г. Беренђије у присуству изабраних изборника развио програм наше странке, уз опште одобравање присутних. У подне одржан је у почаст нашем кандидату банкет, на коме је пала многа лепа и родољубива здравица. Око 3 сата после подне кренуо се наш кандидат у пратњи овдашњих виђенијих изборника на троји коли у Севкерин, где је пред виђенијим бирачима из Севкерина и Опаве такођер држао свој програмски говор, који је са одушевљењем примљен. Могу вас уверити, да је огромна већина наших свесних изборника за г. др. Милана Божеског, те да је тако његов избор осигуран и ако осим њега има још четири световна кандидата, а то је: Ђура Бекић од стране нотабилитета, Александар Стојачковић владин, мајор Виловски из Беча и Пајица Јанковић браниклија. Ми смо тврдо уверени, да ће црепајски срез и овом приликом осветлати себи образ, па у то име кличемо: живела народна свест! Живио др. Милан Божески посланик!

*

Јављају нам из Баје: У нашем месту је такођер обављен избор изборника и можемо рећи, да је испао по народној жељи. Изабрани су ови честити и припознати родољуби: Јаша Вујић, Лаза Атанацковић и Тодор Бабић, трговци. Ми смо тврдо уверени, да ће нам наши изборници осветлати образ. Живела целокупна српска народна слободоумна странка!

*

Пишу нам из Панчева: Наши нотабилитетски прапорци се осрамотише. Кад су видели, да се г. Никола Павловић примио кандидатуре, коју му понудише, а није хтео јавно да опозове то, они понудише кандидацију др. Светиславу Касапиновићу. Као што чујемо, г. Светислав их је одбио, те тако сада стоје збуњени, обрукани и не знају ни сами шта да почну. Оће-ли се, боже, ти људи једном освестити и престати бушити — на чвору!

*

Пишу нам из Жабља: У суботу одржана је у Жабљу конференција изборника. Конференцију је сазвала црквена општина жабаљска. Било је на окупу 50 изборника већином из жабаљског среза; из тителског среза нас неколико. Председник конференције Е. Сарајлија. Кад је отворио конференцију устао парох Ков. Сент. Стеван Стевановић, захвалио се црквеној општини жабаљској и известио збор о резултату конференције одржане у Ков. Сентивану, рекав, да су ту за Шајкашку кандидовани: Ника Грујић и Емил Степанов. После тога Жабаљац Милошев устаде и кандидова надсолгабирова Заку. После дуже почивке устаде М. Пејић, изјави, да стоји „ван странака“ и кандидова: Змаја. Парох Стевановић одговара Пејићу, чуди му се како да не зна да је Змај кандидован у Темишвару, а још више му се чуди, што је баш он као учитељ устао да истиче Нику Грујићу против кандидата; Нику, коме је учитељска скупштина поверење поклонила, и који ће и Шајкашко поверење заиста умети оправдати. На овај говор пароха Стевановића захори се од стране већине збора: живео Грујић. Стевановић предложи, да се на сва три кандидата гласа па ће се видети, ко је у већини, но господа, што Заку истакоше, не смедоше се упустити у гласање, јер би видели своју ужасну голотињу. Збор се најпосле разиђе с тим, да се пред избор посланика одржи конференција. — Из свега држања Пејићева излази то, да се он хтео кандидовати, но кад виде да не иде, а образ му не подноси да удара против Нике, а он изађе са Змајем. Пејић као што чујемо и на даље мути, али му неће помоћи; свест ће Шајкашка победити!

ДОПИСИ.

✝ **Меленци 17. марта.** (Избор изборника у овој општини.) Минуло је већ неколико година како из ове општине нико не подиже свога гласа, у нашим јавним гласилима. По томе ће многи мислити, да је овде све у своме реду, да нам свуда ниче смиље и босиље. Но ко је за то време пратио овдашње јавне ствари, тај је наилазио на многи коров и трње. Па и опет нико пити мрдну нити зубма шкрипну, све сном мртвијем спава! Али кад би томе узрока потражили, далеко би отишли, с тога ћемо исто оставити, сада само о избору изборника.

Када се разнео глас о сазиву нашег народно-црквеног сабора, почело је на све стране живље кретање. Почело се радити, почео је тражити по начелу братац брата и пријан пријана.

И струја тог општег расположаја бацила је једну искрицу и у ову општину, која беше под притиском малаксала. Хај, где ли је оно сретно доба, кад наша општина беше челенка бораца за народну част и народна права?! Но и опет нетреба малаксати, јер и ако у последње време инако беше, ствар је ипак на боље пошла. А да је то заиста тако, сведочи та лепа појава, што је и само једна искрица довољна била па да разгреје родољубива недра, да свој нађе свога. И тако је било, јер се сви једномишљеници искуписмо око „Заставе“ око тог поносног знамења, које је одушевљавало наше очеве, одушевљавала нас, па ће одушевљавати и нашу децу.

Задахнути једном и истом мишљу почесмо радити у општини како би помогли оне, који усташе у обрану народног образа. С тога смо порадили, да пре свега буду у овој општини, изабрати изборници који усвајају народне одлуке од 22. фебруара т. г. Исти би после бирали и посланике, који на истом становишту стоје, и који би знали и смели подићи свој глас, за народне хисторичне тековине. У раду смо се служили истином и законом, јер држасмо, да је само то оружије достојно поштених људи и народних бораца. Поред тога смо држали, да ће нас народ тако најбоље разумети и нисмо се преварили, јер је народ био с нама.

По томе би ми при избору победили и изборници би били наше горе лист, па ипак је друкчије испало! Но кад се горње ствари дотичемо онда угушујемо праведан гњев, јер хоћемо да изнесемо ствар онако, како је текла. А то је нужно тим више, што хоћемо и противнике да изнесемо у правој боји. С тога пека је, пре свега напоменуто, да исти имају силу и власт у овој општини у својим рукама. По томе су са висине своје шупље охолости слабо узимали у обзир рад наше дружине у којој беху све „незнатни и мали.“ Шта више главни представник овдашње штедионице дао је своју поштену реч, да ће пустити да народ бира по својој вољи. Али нуто чуда! Ти „незнатни и мали“ покренуше народ, загрејаше га за свету ствар, створише оно, што се према околностима морало очекивати.

И штедионица па и политичне власти ступише у борбу, а кад видеше да ће ипак бити до ноге потучени, а они се латише оружја које им и приличи, латише се денунцијације. Учинише пријаву политичној вишој власти, да је наша странка држала тајни збор, ма да то беше проста гозбеница неколицине пријатеља, што су и противници знали. Иста је била заказана у дому овдашњег честитог учитеља г. Васе Јовановића, али и до те не дође; пошто нам полиција ни весеље недопусти. Давле у ствари не беше ни оно што они тврде, па ни оно што смо ми били срочили, и опет нас оптужише!!

Тиме пак хтедоше да заплаше наше вође и народ, тако би само при избору победити могли. Но и то не поможе, јер је дужност сваког правог Србина и родољуба да издржи и онда, кад навђу страшни часи и тешки дани. Према томе и ми стојасмо непомични и победа би била тим сјајнија што су противничке мере окрутније. С тога противници са својом лажном работом и даље пођоше, те се тако „случајно“ десило, да је наших 18 угледнијих људи било позвато на одговор код г. надсолгабирова баш у оном тренутку, кад је требало избор отпочети. Наши пак бирачи, пошто су остали без својих вођа отишли су уз протест са биралишта својим кућама.

И тако противници обавише избор па најнезаконитији начин и сада славе „славну и поштену“ победу. Овом пак приликом ваља да изнесемо људе, бар за које смо дознали, који се латише тако подлих средстава против својих противника. Наиме, мештанској политичној власти је исто дошануо г. Гена Петровић овдашњи учитељ. И када је против таког гадног поступка устало овдашње јавно мнење, бранио га је јавно у гостиони г. Паја Танезевић, такођер овдашњи учитељ.

О свему су пак знали сви овдашњи људи који о себи мисле, да су „цвет интелигенције“ а које г. др. Полит рачуна у солидан елеменат. А то се види и отуда што су два господина, из средине тог „цвета интелигенције“ и „солидног елемента“ пријаву политичне мештанске власти однели и лично вишој политичној власти предали. Ако су дакле таки људи „цвет интелигенције“ и „солидан елеменат“ онда ми незнамо, шта је пискост, подлост и покварености.

Но ми смо са људима таковога соја одавно раскрстили, ми их превиремо, али жалимо од срца, што се ето и у учитељским редовима појављују така морална грдила. Тешимо се пак тиме, што држимо, да ће их учитељство из својих часних редова прогонити, јер им тамо места није. Зарази треба радикално на пут стати, док је још у појединим деловима те да тако спасемо целину — спасемо наше тело.

Рума 12. марта. (Прослава четрдесетогодишњице Змајева рада у Руми.) 28. фебруара (12. марта) приредише младе Српкиње Румљанке забаву у славу четрдесето-годишњег књижевног рада Змај Јована Јовановића, а у корист црногорске сиротиње, која се прошле године због неродице иселила из Црне Горе у Србију.

Повод овој забави дала је бечка омладина, која је ове године о св. Сави славила четрдесетогодишњицу књижевног рада Змајевог. На предлог гђе Данице Камберке рођ. Младеновић и гђице Катице Јанковићеве би усвојено, да се и у Руми прослави четрдесетогодишњица Змајева и одлучено, да се чист приход пошаље црногорској сиротињи у Србији.

Кад је одбору, који је у ту цел образован био, стигла дозвола од политичке власти, обрати се исти са писменом честитком јубилару дру Змају-Јовану Јовановићу с молбом, да даде приволу од своје стране за одржање поменуте забаве. Па кад и са те стране стиже повољан одговор, дадоше се наше младе Српкиње са највећом вољом на посао. И њихово родољубиво заузимање и би крунисано потпуним успехом. Наше грађанство се красно одазвало њиховом позиву и намера се њихова лепо оствари. Највећа хвала иде гђици Анки Диздаревој, која је као председница приређивачког одбора најзбиљније и с највећим одушевљењем руководила целу ту ствар. Евала јој!

И ако су улазнице врло јефтине биле (50 новч.) ипак је — као што извештај о палом новцу на овој забави сведочи — лепа свота послата сиротим црногорским исељеницима у Србији.

Забава је била у просторијама гостионице „код Орла“. Програм је овакав био:

1. Говор г. Гавре Путника о животу и раду песника нашег Змај-Јована Јовановића. Мора се г. Путнику признати, да је за врло кратко време од непуних пет дана обилато прикупио и у лепу целину склопио доста расути материјал о животу и раду песника-јубиларе. — Хвала му и живео!

2. Овдашње певачко друштво суделовало је на молбу наших родољубивих Српкињица на овој забави, и под управом свога ликовође г. Александра Дозеле са пуно хармоније и одушевљења отпевало ове три песме: „За дом мили“, „Поточарку“ — обе од Јенка и „Опроштај“ од Хавласа.

3. Гђица Вукосава Фалта певала је и отпевала уз пратњу гласовира „Лаку ноћ“ од Це-а са својим истина доста слабим, али пријатним и милозвучним гласом само тачно и лепо.

4. Гђица Катица Јанковићева, данас већ добро позната изврсна певачица, певала је са г. Владимиром Кошутићем дујет „Идем шором“ од А. Милчинског уз пратњу гласовира. — За тим је госпођица Јанковићева отпевала и једно соло: „Красни сарафан“ од Варламова. — Што се тиче певања г. Владимира Кошутића имамо да приметимо, да је г. Кошутић тачно певао, само се приметило, да га је обузео неки страх — али му то одбија на почетништво. Други пут ће већ сигурније певати. — Међу тим је госпођица Катица Јанковићева потпун успех извојевала. При свакој песми, коју је отпевала изазвала је бурно одушевљење, те је морала сваку песму поново отпевати, а на свршетку је на опште захтевање отпевала још и ону дивну песму „Под пенцери-те“ од Ј. Маринковића.

Где је год требало гласовирске пратње, свуда је ту дужност са пуно самопоуздања и прецизности обављала гђица Јулка Дудићева, на чему јој искрена хвала!

По свршеном програму се искупљено друштво братски и весело до саме зоре веселило.

Још за трајања забаве стигла је нашим младим Српкињама брзојавна честитка од „Српске Зоре“ у Бечу, која је неописану радост произвела у друштву, те се цело друштво са вишекратким бурним „живела“ омладина бечка!“ одазва тој честитци. — Осим тога ванредно леп утисак учини на цело друштво поклон, који је оног вечера предао одбору г. др. Т. Богдановић у име „српске женске задруге“ из Вел. Кикинде 10 фор. и од г. Паје пл. Еремића такође 10 фор.

По свршетку забаве одбор је сравнио приход са расходом и чист приход од 200 фор. послао министру финансије, да их справи куд треба.

Тако прође ова забава, која спада у ред најлепших забава румских, а за све се има благодарити једино нашим младим Српкињама. Евала им!

А. К.

Вести из места и са стране.

Хоће ли Славјански доћи у Н. Сад? Питају нас многи наши једномишљеници из места и околине, хоће ли доћи Славјански овамо и кад ће доћи? — Двапут је већ у излозима наших књижара било крупним словима јављено, да Славјански долази и да се у дотичним књижарама може пријавити за улазнице на концерат Славјанскове дружине, и двапут смо били обманути. Сад се ево и по трећи пут проноси по вароши глас, да ће Славјански доћи. Нама би најмиље било, кад би овај глас могли оверовити, али је сва прилика, да Новосађани неће бити тако срећни, да у својој средини виде и чују чувену дружину Славјанскову. Јер по казивању нашег једног пријатеља, који је о том из уста самог управитеља наше местне полиције слушао: Славјански нити ће доћи, нити сме доћи. — Кад овако ствари стоје, кад наше полицајне власти не виде у Славјансковој дружини само славну певачку дружину, него бог би знао шта, онда је заиста „Браник“ на сву меру смешан (и ми смо му се заиста слатко насмејали), кад јављајући, да ће Славјански ипак доћи, додаје у својој срдитој немоћи још и то, да ако Славјански не дође, томе се не треба чудити, јер „кад је већ и један Стеван Јефтић противкандидат дру Вучетићу — онда све може бити.“ — Ала га боле што ће му новосадски кандидат пропасти, па баш не може да сакрије ту своју бољу, него чак и Славјансков недолазак доводи у свезу са падом Вучетићевим! Нека га, нека, нек се крза, док се не искрза!

Рано пролеће и у Русији. Кијевске новине јављају, да је 15. марта после лепих и топлих дана, пљуснула права пролетња киша, и да се већ сав Дњепар очистио од леда. Кад узмемо у обзир, да се лане Кијевљани још о Ускрсу са свим безбрижно тоцијали по Дњепру, онда је ово заиста рано пролеће за Русију. — Напослетку не мора баш зима увек у Русији најраније започети, а најдоцније завршити!

Славјански у Митровици. Вокална капела славног руског певача Димитрија Славјанског Д.' Агрењева приређује на други и трећи дан православног Воскресенија у „српској грађанској читаоници концерат. За седишта ваља се претплатити најдаље, до четвртка 22. марта (3. априла) о.

нека гостионица, те сам помео врата и забунио се... Ја бих одмах опазио, да то није кућа, коју сам тражио, али сам тако уморан, да се једва могу кренути даље.

Гђу Јакобсову тако је поразило то разочарање, да је неко време чисто занемила од пренераза. Али ипак, кад виде јадног, умореног и изнуреног војника, по годинама вршњака њеном Аристиду, јако се сажали и суве јој потекоше из очију.

— Ништа, ништа, уђите само, та како би ја живом човеку по таком времену затворила врата... Ко зна, можда и моје јадно дете тако лута по страној вароши и тражи крова и преноћишта?...

Уведе га у собу, помогне му, да скине телећак и постави хладну вечеру, коју свако вече спремаше за свог сина.

Кад је вечерао, види да је мртав-уморан, те га одведе у собу свога сина. А кад се сутра дан у јутру обукао и спремао да полази, почасти га још обилатим доручком и онда му исприча историју свога сина.

— Јадно моје дете, уздисала је старица, не знам, шта се не мора тамо поднети у туђини!... Како ми ви причате, тамо се живи у највећој беди и оскудици, а како је он све лепо научио код куће!... Пре но што је отпутовао, ја сам му сама везла велики шал од плаве вуне, да чува врат и уши од зиме. Само да није заборавио метнути шал на врат, за време студених, зимских ноћи!...

Војник престаде јести; залогај му заседе у грлу. Од једном се сети, да је једнога вечера у пољу седанском поред њега био млад мобилгардиста, по материну опису, сасвим налик на Аристида, који је носио око врата шал од плаве вуне.

Сви су били ратни заробљеници; али поред све своје невоље и једног положаја смејали се војници гардисти, како се умотава и завија. Из подсмеха звали га „мали плави.“

Једног вечера покушао је „мали плави“ да утече, али једва је јадник одмакао двадесет корачаји од баваке, али стража припуца за њим и сравни га са црном земљом... Остаде на мах мртав.

Војник устаде, захвали се удовици, пољуби је у руку и рече јој, нека се нада, доћи ће јој син, још су многи земљаци остали као заробљеници у непријатељским тврђавама. И Аристид ће доћи зацело.

За тим узе свој телећак и кад је био на пољу, жестоко се накашље и убрише очи, влажне од суза... Он је добро знао, да се „мали плави“ никад неће вратити!

У Будимпешти 6. марта 1890.

Превео **Жеравица Рајко.**

г. у трговини Браће Адамовића. Програм концерту објавиће се касније. Цене седишта подељене су у 5 раздела и то: I. по 8 фор., II. по 6 фор., III. по 5 фор., IV. по 4 фор., V. по 3 фор.

Ужасни случај сујеверја. У оренбуршкој губернији, у селу Суровском умр'о је ових дана један имућан сељак. Кад су мртвачки сандук почели спуштати у гробницу, поче се од једном поклопац мртвачког сандука прибити дрвеним чивијама, изидзати и на велико чудо присутних сандук се отвори и из гробнице устане у бело руко обучени покојник. Страх и ужас спопадне све и присутни прсну, на врат на нос, куд који. Покојник дрхћући од зиме, нагне бегати у село. Но у селу сви се затворише у куће и нико га не хтеде примити унутра. На послетку пође му ипак за руком да утрчи у кућу некој старици, која није била успела да се закључа. Међу тим, сељаци реше да учине крај „вешцу". Наоружани дебелим кољем и моткама, које по њиховом мишљењу ванредно дејствује на „вешце" а и пушкама, и после кратког одупирања „вешца", они га савладају и почну тући кољем бездушно, догод није издахнуо. Свештеник дошав себи од ужаса, мућнуо је мало главом те дошао на мисао, да је покојник био у летаргичном сну и пошље по оближњег старешину државне власти. Док је овај на лице места стигао, сиромах „вештац" већ је био изданув и свет се разишао својим кућама, решивши да баци обноћ тело убитога у оближње блато.

Летаргичан сан. У Брешћији (у Италији) проучавају сад врло занимљив случај летаргичног сна Једног младог човека спопао је изненадно летаргичан сан, који непрекидно траје ево већ двадесет дана. Један пут на дан он отвори очи, али не говори ни једне речце и одмах попово заспи и не може ни на који начин да се из сна пробуди. Тело његово претворило се у прави костур превучен самом кожом, дисање је врло слабо и једва се може осетити било (пулс) те при површном посматрању свак би држао да је мртав. Професори универзитета живо се занимају изучавањем овога случаја.

Најмногобројнија породица у Јевропи. У Ст. Андреју празновао је ту скоро један старац рођење свога сто-тог унука. Старцу је сад 99 година а има још седам живих синова, 54 унука и 46 праунука. У опште цела породица његова састоји се данас из 134 члана, те је, у колико се зна, најмногобројнија породица у целој Јевропи. Друга такође многобројна породица живи у Минхаузену и има 108 чланова.

Највећа књига на свету. Америка, као земља, у којој све узима велике размере, произвела је по свом обиму и највећу књигу, што је икад постојала на свету. Велики број реформа створио се за кратко време у Њу-Јорку, које су се имале подастрети сенату у форми петиције, па кад је та петиција, у највећем формату, задобила 50.000 потписа, дали су је увезати, те су ту огромну књигу, која је вагала 1000 фунти, натоварили на четворопрежна кола, па су је триумфално на очигледе силне светине возили по граду. Успех је био неописан. Број потписа скочио је одмах на 70.000 и сад су тек ту петицију предали.

Трговачко-занатлијски део „Заставе."

Нешто о вересији.

При вересији важи исто оно начело, које важи и о јавним дићама и о порези; дићe што се троше на непродуктивне цели, јесу за општу ствар изгубљена главница, дочим новац, што се плаћа у име пореза, те се троши у цели продуктивне, може носити народу корист десетероструку. Исто тако троши се у неповрат сваки непродуктивни кредит, дочим кредит на продуктивне цели може бити јаком полугом економскога развитка. С тога ваља се у опће исто тако бојати кредита, као што се бојимо пореза; но у нарочитим случајевима не може се приговарати нити дићама нити кредиту, под условом, да имамо гаранција, да ће се употребити корисно, паметно и штедљиво.

Кредит јесте нож оштар с обе стране; он може служити на спас, но може проузроковати и пропаст. Све стоји до тога, како њиме поступимо. Ми бисмо рекли, да спада међу најопасније симптоме за минулих двадесет година, што се кредит узима не у продуктивне цели, већ на личне потребе. Ово тако исто важи о хипотекарним банкама, као и о заводима, што дају новац на менице, најпосле и о разним новчаним задругама, звале се оне сад ма како. Истина је, да се из новчаних завода узима новац и на продуктивне цели и велика подувећа, те се за ових задњих неколико година можда опажа на том пољу и неки живљи покрет; но ипак, да претресемо све књиге новчаних завода, уверили бисмо се, да су већином зајмови, што их год има, учињени у цели непродуктивне и личне.

Кредит неће се дотле узимати у цели продуктивне, докле се читави крајеви или опћине не освесте те не увере, да им се ваља макнути с места путем великих инвестиција и користоносних културних радова. Док тога не буде, дотле ће увек оно важити, да по материјално благостање народа штедња и строг рачун више вреди од кредита. На против, развој кредита неимајући подлогу корисне употребе, испуњује нас страхом, да ћемо ув такав кредит јоште сигурније пропасти, него ли би смо пропали без кредита.

Колико данас кредит — и хипотекарни кредит — помаже економском напретку и општем благостању, томе је најтужнија илустрација онај факат, што је констатован у свима земљама, где има богатих хипотекарних завода: да је боље куповати папире хипотекарног завода, него ли земљиште.

С тога ваља да настојимо ограничити кредит лични, хипотекарни пак да дозвољујемо мудро и опрезно. Кредит нити се сме нити се може сасвим укинути; но на кривоме је путу сваки, ко држи свако живље кретање новца као доказ, да расте благостање, нарочито ко држи велик број новчаних операција знаком препорода земље или покрајине.

У сасвим другом облику приказује нам се ствар, ако се од кредита личнога обазремо на кредит, што га иште земље, опћине и градови. Колико опажамо склоности и спремности појединаца, да се послуже личним кредитом, толико с друге стране видимо оклевања према употреби кредита у цели јавне, велике, заједничке. Готово се чини, да јавне интересе не заступају они исти људи, који се толико безобзирно служе кредитом у својим приватним пословима. Потхвати, нужни земљи и опћини као гладном комад хлеба, а уједно сигурни као плод, што се има за дан два са воћке узабрати, одгађају се, чекају на подуветне главе и руке; јер нема никога, да ствар разложи, да потхват разјасни и да потакне људе, нека би у њ уложили кредит.

Много се лакше одважује члан варошкога опћинскога и било којега заступства, да узме за се зајам, да може с породицом отпутовати на Алпе или у коју купку, него ли да светује вароши, опћини итд., нека подузме културну амелиорацију, која ће носити сигурну корист.

Има ли у управи земље, вароши или опћине полетнијих духова, па им се пружи прилика или их присили изненадни какав случај, да у корист своје опћине узму кредит и изведу користоносну инвестицију — тад им се то редовно не само опрашта, већ им се где који пут и захвалност исказује; но такви су случаји изнимке, спремност на употребу кредита у јавне, корисне цели спада већ у број ретких врлина, што их налазимо у јавним корпорацијама и заступствима.

Са треће главне редовне скупштине „Прве панчевачке среске ратарско-занатлијске задруге за штедњу и предујам."

Панчево, марта 1890.

У недељу 11. марта одржана је главна скупштина „Прве панчевачке среске ратарско-занатлијске задруге за штедњу и предујам." Скупштини је председавао задружни управитељ др. Никола Григоријевић. На дневном реду стајало је ово: 1. Подношење завршног рачуна за годину 1889. са извештајем рукујуће управе. 2. Извештај надзорног одбора. 3. Предлог управе за одлуку о подели чисте добити. 4. Давање опросвице (Absolutorije) управи и надзорном одбору. 5. Евентуални предлози управног одбора. 6. Избор председника, управитеља, његовог заменика, 16 чланова управног одбора и надзорног одбора, кво и три скрутатора. 7. Закључак донети преко писменог предлога, који ће поједини чланови председнику на 24 сата пре отварања главне скупштине поднети. 8. Избор одбора од 5 лица за оверовљене записника главне скупштине. — Овај завод основан је пре годину и по, и данас, фала нек је савесној управи, завод корача лепо напред. Ове године као што се из рачунског извештаја видети може, има завод 857 ф. 73 н. чисте добити. Ово је, према околностима у којима се завод налазио и налази, заиста леп резултат. Нашем ратарско-занатлијском свету пружа овај завод сваку припомоћ и заклања особито наш ратарски свет, да не пада кајишарима и зеленашима у руке. Зато би требао сваки свестан ратар и занатлија, ову задругу својски да пригрли, јер ради њих, ради њихове користи основан је завод. Била је то управо прека потреба да се овај завод основао, а то се може видети из тог, што се особито наши ратари из места и околине махом у задругу за чланове уписују.

Пре него што се прешло на дневни ред, изјави управитељ др. Никола Григоријевић, да досадањи председник скупштине др. А. Ненадовић не може да председава и да је поднео оставку. Управитељ Григоријевић вели, неће да испитује зашто и крошто је председник др. Ненадовић поднео оставку, то је у осталом његова ствар. Да би ова скупштина могла отпочети свој рад, моли да се изабере председник који ће овој скупштини председавати. Скупштина бира једногласно за привременог председника г. др. Николу Григоријевића. Др. Григоријевић заузима председничко место и позива задружног књиговођу г. Бранка Крчадинца да скупштини поднесе извештај управе о раду завода у прошлој години. Г. Бранко Крчадинац поднео је овај извештај: „Славна скупштино! Наш завод навршио је концем 1889. године годину и по свога опстанка. У прошлој години имао је наш завод да се бори са незгодама, под којима све гране трговине и производње у опште ремају и пате. Па у прилог свима тешкоћама које је завод у свом развијању имао, можемо с поносом на резултат од прошле године погледати. — Прелазећи на сам рад нашега завода, мислимо да ће сваки наш члан потпуно задовољан бити кад дозна, да је обрт у прошлој години постигнуо висину од 171.407 ф. 20 н. Кад се према томе упореди свота уплате, која износи само 21.415 ф. 40 н., онда можемо са задовољством рећи, да је завод, узимајући у обзир фактично стање његово, доиста леп обрт правио. — Данас има завод 830 чланова са 1693 удела. Године 1888-ме имао је завод 774 члана са 1636 удела. Као што видимо, прошле године добио је завод 56 нова члана са 57 удела. Дазле и у том погледу можемо задовољни бити. — Улога од разних партаја примио је

завод — — — — — —	22.155 ф. 35 н.
Враћено је у течају године — —	12.731 ф. 20 н.
Остало је за пренос 1890. годину	9.424 ф. 15 н.
На 1415 меница дато је — —	95.634 ф. 43 н.
Од тих меница плаћено је — —	54.983 ф. 02 н.
По инвентару било је меница 31. децембра 1889. године — —	40.634 ф. 41 н.

Према томе слободни смо овде обележити зараду нашег завода која се односи на доле означене рачуне:

Од закаснине — — — — —	122 ф. 82 н.
Од камате на менице — — —	2 982 ф. 51 н.
Од уписнине — — — — —	42 ф. 40 н.
Од провизије — — — — —	38 ф. 95 н.
Од пристојбе — — — — —	4 ф. 86 н.
Од камате за пренос од год. 1888.	147 ф. 43 н.
Од камате на обвезнице — —	136 ф. 65 н.
Од преноса чисте добити од године 1888-ме — — — — — —	47 ф. 85 н.
Износи свега —	3.523 ф. 47 н.

Трошкова је имао завод:

На разне трошкове — — —	389 ф. 35 н.
Од намештаја је отписано — —	60 ф. 96 н.
Рачун плате — — — — —	1.100 ф. — н.
За станарину — — — — —	250 ф. — н.
Камате на улоге — — — —	230 ф. 97 н
Држ. пристојбе од уложене камате	23 ф. 10 н.
Камате на реесконтоване менице —	611 ф. 36 н.
Свега — —	2.665 ф. 74 н.
Преостаје чисте добити — — —	857 ф. 73 н.

Са оваким рачунским извештајем држимо, да ће сваки удеоничар задовољан бити. Завод наш је у тој цељи основан, да би наш ратарско-занатлијски сталеж до јефтинијег новца дошао, а особито да би се стало на пут, да наши ратари и даље зеленашима у руке више не падају и своје производе у невреме и у безцене продају. — Завод је тако рећи поникао из ништа, неимајући другог извора осим недељне уплате, а веза коју је завод са другим заводима имао, врло је незнатна, што се из извештаја видети може. — Кад узмемо ове околности у обзир, да наш завод тек годину и по постоји, и да му је рад само на издавање новца својим члановима на менице, а за оне који незнају писати на обвезнице ограничен био, да га је набавка намештаја, књига и прибора прилично новаца стало, да је наш завод скоро тим истим издацима изложен, којима су и старији заводи изложени, па поред свега тога, дошао је ипак до горе наведеног лепог резултата, то можемо смело рећи, да заводу нашем претстоји лепа будућност. — У погледу чисте добити, слободни смо славној скупштини сво предложити: Чист добитак од 857 ф. 73 нов. да се перцентуално допише удеоничарима на уплаћени новац по 4 проц. а то би износило 856 ф. 61 н., а своту која преостаје а то је 1 ф. 12 н. ставити у пренос за идућу годину. Што се осталог рада тиче, имамо да прибележимо још ово: У смислу наших правила §. 49. састајао се целокупан одбор редовно. Осим свих састанака држане су још у прошлој години 28 пресудилачких (цензурских) седница у којима су се 472 члана за зајам пријавили. Од отих је 390-рици чланова зајам одобрен.

Особито упозорујемо славну скупштину на следећи факт: за цело време од кад наш завод постоји, није још ни једна партаја тужена. Из овог ће уверени смо, славна скупштина увидети, да је управа врло коректно и обазриво при додељивању зајма поступала.

На крају овог нашег извештаја, налазимо се побуђени, нашим нарочитим повереницима из околине, а нарочито г. пароху Вељку Радованчевом и г. Младену Беревићи из Црепаје, своју топлу благодарност изјавити, који су својим извештајима заводу и ове године велике услуге учинили. — Држимо да смо славну скупштину известили о свему оном, што нам у задатак спада. — Полажемо поклоњено нам поверење натраг у руке г. г. удеоничара с уверењем, да смо својски и по најбољој увиђавности око унапређења овог завода радили. Јесмо ли пак при свем том одговорили захтевима и праведним надама славне скупштине, то је сад на њој да сама рече.

Полажући овде и рачунски извештај, молимо славну скупштину, да нам по саслушању извештаја прегледачког одбора изда опросвицу (absolutoriju).

Привремени председник др. Никола Григоријевић: Има ли скупштина какве примедбе да учини на поднетом извештају? Са више страна се зачуло; нема, узимамо на знање. Привремени председник је затим прешао на другу тачку дневнога реда, и позвао је одбор за надзор да поднесе свој извештај. Исти гласи овако: „Славна скупштино! У I. редовној главној скупштини „прве панчевачке среске ратарско-занатлијске задруге за штедњу и предујам" држане 24. (12.) марта 1889. изабрани смо ми по гласу скупштинског записника једногласно за чланове одбора за надзор. — Услед тога слободни смо изјавити, да смо књиге и рачуне о раду прошле године у смислу наших друштвених правила VIII. одељак II. део §. 65. и 195. трговачког законика прегледали, исте сугласне са инвентаром, поднесеном нам билансом, рачуном губитка и добитка и са правим имањем од 31. децембра 1889. год. нашли. Рачун губитка и добитка показује чисте добити 857 ф. 73 новч. Од ове своте имају се по предлогу управног одбора свима члановима перцентуално на њихову до 31. децембра 1889. год. уплаћену уплату 4% дописати што 856 ф. 61 новч. износи, а остатак од 1 ф. 12 новч. има се на нов рачун пренети, што и ми усвајамо и предлажемо уједно: да се управном одбору ове задруге ван опросвице, (absolutorije) још и за савесно и успешно делање захвалност и признање целе скупштине у записник стави. Чланови надзорног одбора: Д. П. Ранисављевић, М. Лазаревић, Бранко Токин." Извештај надзорног одбора узет је од целе скуштине на повољно знање, а предлог је највећим одушевљењем примљен. Предлог управе о подели чисте добити усвојила је скупштина једнодушно. (Види извештај управе.) Како управа није имала никакав предлог да поднесе, то је привремени председник др. Никола Григоријевић прешао на шесту тачку дневнога реда, а то је: Избор целокупне управе. У управни одбор изабрани су једнодушно ови: За управитеља др. Никола Григоријевић; за заменика му: Димитрије Николајевић; за председника: Лазар Захаријевић адвокат; за одборнике: Коста Васиљевић, Пера Крачун, Панта Тадић, Коста П. Јовановић, Тоша Микша, Макса Бошковић, Јован Бајић, Пера Т. Суботић, Јован Илијић, Јован Николић, Ђока Радановић, Миша Костић, Стеван Ђ. Бошковић, Пера Димитријевић, Коста Константиновић, Макса Миленковић. Као заменици управног одбора: Жика Николић, Васа Којић и Васа Станић. У ревизиони одбор изабрани су: Д. П. Ранисављевић, Миша Лазаревић и Бранко Токин. За заменике ревизионог одбора: Јован Деспотовић и Влајко Недељковић. У одбор за оверовљење скупштинског записника изабрани су: Димитрије Деспотовић, Лаза Илић, Ђока Ж. Николић, Урош Тодоровић и Владимир Каракашевић. Ово је био у главном рад ове скупштине. Сама скупштина текла је лепо и достојанствено. На крају скупштине устане г. Иван Мартиновић учитељ и перовођа скупштински те изјави, да се не може више перводства примити, шта више, да немамо чак ни записник ове скупштине зготовити. (Изоставио сам случајно, да је г. Иван Мартиновић одма из почетка именован од председника за перовођу.) На то устане Јован Илијић и Бранко Токин, те су доказивали, да би дужност била г. Мартиновића да овај записник сврши, а за даље ако се не може примити, то га нико неће, нити може присилити. Ово мишљење делила је цела скупштина, а г. Мартиновић примио се да сврши записник ове скупштине. За перовођу именово је председник Лазу Николића. Управа је остала стара само су заменици у управном и ревизионом одбору нови чланови. Уверен сам, да ће управа и ове године знати и умети оно поверење оправдати које јој је скупштина и овом приликом поклонила, и да ће сву снагу своју уложити, да ову задругу поведе на пут лепе будућности њене. У то име сретно да бог да.

Л. Н—ћ.

Јевтина вожња на железницама у Аустрији.

Ту скоро у једној седници аустријског прорачунског одбора објавио је аустријски министар трговине, да ће се од 1. јуна ове године на аустр. државним железницама увести нова тарифа по појасевима, која се према основи, на ком се оснива, може звати крајцарашком тарифом.

Систем на ком се оснива нова аустријска железничка тарифа, врло је једноставан. У путничком промету за сваки километар плаћа се у III. реду

особних влакова један новчић. У II. реду плаћа се по километру 2, а у I. реду 3 новчића. У брзовлацима скупља је вожња за 50%, те се по томе у трећем реду плаћа по километру $1\frac{1}{2}$, у другом реду 3, а у првом реду $4\frac{1}{2}$ новчића. Дотле је ствар сасвим проста, али сад се мало заплеће. При већој вожњи не плаћа се у 3. реду тачно онолико новчића, колико је километара, него су за промет установљени појасеви (зоне), те се за известан број километара, који спадају у један појас, плаћа једнако. Појасеви напредују код прве стотине километара пет пута за 10, два пута за 15 и 1 пут за 20 клм., а од сто и првога километра једнако за 50 километара. Плаћа се пак увек по највећем броју километара у једном појасу, рачунајући километар са 1, 2 или 3 новчића према реду. Тако н. пр. од Беча до Линца има 189 клм. По основној такси имало би се у 3. реду особног влака за ту вожњу платити 189 новчића. Но пошто та удаљеност спада у појас, који обухвата 151—200 километара (т. ј. 10. појас), мора се за ту вожњу платити по највишој ставци (т. ј. по највећем броју у појасу садржаних километара, дакле 200 новчића. Тако од Беча до Бегренца има 740 километара, али се за вожњу одатле дотле неће плаћати 740 новчића, него 750 новчића, пошто се појас с потоњим бројем завршује.

Ради прегледа о будућим ценама по километрима и појасевима, ево табеле за све појасеве.

Појас	Километара	Особни влак III.	Особни влак II.	Особни влак I.	Брзи влак III.	Брзи влак II.	Брзи влак I.
		новчића					
1.	1—10	10	20	30	15	30	45
2.	11—20	20	40	60	30	60	90
3.	21—30	30	60	90	45	90	135
4.	31—40	40	80	120	60	120	180
5.	41—50	50	100	150	75	150	225
6.	51—65	65	130	195	98	195	293
7.	66—80	80	160	240	120	240	360
8.	81—100	100	200	300	150	300	450
9.	101—150	150	300	450	225	450	675
10.	151—200	200	400	600	300	600	900
11.	201—250	250	500	750	375	750	1125
12.	251—300	300	600	900	450	900	1350
13.	301—350	350	700	1050	525	1050	1575
14.	351—400	400	800	1200	600	1200	1800
15.	401—450	450	900	1350	675	1350	2025
16.	451—500	500	1000	1500	750	1500	2250
17.	501—550	550	1100	1650	825	1650	2475
18.	551—600	600	1200	1800	900	1800	2700
19.	601—650	650	1300	1950	975	1950	2925
20.	651—700	700	1400	2100	1050	2100	3150
21.	701—750	750	1500	2250	1125	2250	3375
22.	751—800	800	1600	2400	1200	2400	3600
23.	801—850	850	1700	2550	1275	2550	3825
24.	851—900	900	1800	2700	1350	2700	4050
25.	901—950	950	1900	2850	1425	2850	4275
26.	951—1000	1000	2000	3000	1500	3000	4500

У колико се према тој новој тарифи разликују будуће цене од данашњих, показаће неки примери. Од Беча плаћа се до Пресбаума (20 клм) од 1. јуна 20, 40, 60 новч., односно (брзим влаком) 30, 60, 90 новч., а до сад се плаћало 40, 60, 100, односно 50, 80, 120 новч. Од Беча до Линца плаћаће се у будуће 200, 400, 600, односно 300, 600, 900, дочим се сад плаћа 390, 580, 920, односно 480, 770, 1110 н. Од Беча до Салцбурга плаћаће се у будуће на особним влаковима 350, 700 и 1050 новч. Од Беча до Прага (350 клм.) сада: 710, 1070, 1690, у будуће: 350, 700, 1050. Од Беча до Инсбрука (560 клм.) сада: 1120, 1680, 2590, а у будуће: 600, 1200, 1800 новч.

Како се види, снижење цене местимично је доста знатно, особито код 3. реда, али то појефтињење и код 3. реда ретко где прелази 50%, а још је мање код 2. и 1. реда, нарочито код брзих влакова. — По новој тарифи у Аустрији свака је варош исходиште појасу, те се тарифа ништа не мења, ако со н. пр. ма одакле човек вози преко Беча. — Ипак нова тарифа особито у 2. реду, дакле баш у оном реду, где се интелигентнији али не особито имућни путници највише и најрадије возе, не даје особитих погодности. Највише ће се користити путници у 3. реду, те ће појефтинити и т. зв. суседни путнички промет. Међутим, погодности што ће их путници стећи појевтињењем тарифе, прилично се знатно умањују, готово посве изједначују с досадашњим приликама, кад се узме у обзир, да ће престати право на слободан пртљаг са 25 кгр. Узмимо н. пр. да путник са 25 кгр. пртљага путује у Салцбург. Сада, имајући пртљаг слободан плаћа на 2. реду брзог влака 12·80 ф., а у будуће стајаће га карта 10·50 фор. Но за то ће морати платити не за 25 кгр. пртљага, него за 30 кгр., пошто се сваки сломак од 10 кгр. сматра као 10 кгр., по 2 нов. на сваки километар, дакле укупно 1·88 фор. Дакле је на вожњи приштедио додуше 2·30 фор., но пошто мора за пртљаг платити 1·88 фор., износи читава његова уштеда 42 нов. Уз исте претпоставке уштедиће путник од Беча до Линца читавих 27 новч. Има случајева, да уштеда сасвим ишчезава. До сад су држ. железнице издавале турист ретур-карте, разне абонома-карте, сезонске карте и т. д., што од сада неће више чинити. Од Беча до Салцбурга стајала је до сад за тамо и натраг карта на 2. реду брзог влака 21·80, дакле појединa вожња 10·90. По новој тарифи уштедиће путник у будуће за обе вожње 80 н., но ако понесе 25 клг. пртљага, мораће још платити за њу 3·76 фор., и тако место да уштеди при новој тарифи 80 н. онће на супрот у будуће више платити за 2·96 фор.

То су начела нове тарифе и тако се показују нове олакшице, што ће их народ моме стећи. Колико су те олакшице приличне на 3. реду у особним влаковима, толико су на осталим редовима нарочито код другог, као и у опште код брзих влакова, незнатне, а све скупа губе прилично од своје вредности ради прескупе тарифе за пртљаг.

Најновије вести.

— Из Београда јављају, да су нови министри јуче 19. марта положили заклетву. — На место Авакумовића долази у државни савет Владимир Јовановић.

— „Рајт. Агенс.“ добила је вест, да су турски заступници у Грчкој дочули, да се спрема оружан нападај на Крету, те да су с тога све крећанске посаде на опрезу.

— На јучерањем збору Младочеха изјавио је др. Грегр, да су Старочеси напустили чешко државно право и да би чешки народ могао умрети од глади чекајући, да му влада сама призна државно право. Изражавајући се оштро о влади, није се обазирао на опомене присутног заступника власти, који услед тога разреши збор. — Тиме је странка Младочеха прекинула и сваки даљи споразум са Старочесима.

Одговори уредништва.

Многима, који нас питају, да ли ће се „Домин Гига“ кад-год наставити, у стању смо јавити, да ће наш драги сарадник и приповедач „Домина Гиге“ јавити се у најкраћем року са продужењем исте карактерне приче заједно са још другим прилозима те врсте.

Извештај

о приловима, који су пали у Руми приликом прославе четрдесетогодишњег рада Змај-Јована Јовановића, а у корист црногорских насељеника у Србији.

По 10 фор.: Женска добротворна задруга из Велике Кикинде, г. Паја пл. Јеремић.

По 5 фор.: Паја Андрејевић трговац из Руме, Др. Тонка Богдановић одветник, Др. Јован Шевић кр. јавн. бележник.

По 3 фор.: Пургар власт. чиновник.

По 2 фор. 50 нов.: Гђца Софија Остојић.

По 2 фор.: Гђце: Анка Диздарева учитељица, Јулка Дудићева, Даринка Белићева, Анастасија Кошутићева, Софија Камберова, Зорка Маријева, гђа Христина Контић из Инђије, гг. Ерлих мерник, Јован А. Ђуричић трговац, Панта А. Ђуричић трговац, Михаил Костић мерник, Сима Маринковић трговац, Др. Васа Николајевић одветник из Ирига, Младен Петковић трговац из Инђије, Др. Миша А. Поповић одветник.

По 1 фор. 80 нов.: Гђца Даница Јосифовићева из Београда.

По 1 фор. 60 нов.: Гђа Даница Камбер, г. Андреа Камбер књиговођа.

По 1 фор. 50 нов.: Г. Милан Андрић већник, Сава Вујић концепист, Светозар Љубојевић из Добринаца, Сима Љубојевић парох из Добринаца, Шлахер инжињер, гђа Ана удова Николајевић.

По 1 фор.: Гђице: Даринка Андрејевићева, Јованка Белановићева, Марија Богдановићева, Олга Вукелићева, Марија Георгијевићева, гђа Милка Грујић из Шапца, гђице: Корнелија Ђорђевићева, Зорка Ђуричићева, Олга Ђуришићева, Катица Јанковићева, Љубица Јанковићева, Љубица Јаковлевићева, Јелена Јовановићева, Каролина Киршт, Софија Крстићева, Софија Критовац, Ангелина Максимовићева, Катица Мајсторовићева, Софија Медаковићева, Вукосава Михајловићева, Јулка Радомировићева, Софија Смиљановићева, Јованка Стаићева, Софија Старчевићева, Савета Филиповићева. Г.г. Јоца Белановић чиновник, Пера Васић агент, Дудић Јоца трговац, Стева Б. Димитријевић трговац, Сима Живковић трговац, Мита Т. Јаковљевић, Душан Јанковић ликовођа из Шапца, Сава Крстић трговац, Ђорђе Мркић чиновник, Светислав Надбандић занатлија, Миленко Николајевић помоћник, Страјин Николајевић, Миша Николић, Авакум Стојић протопрезвитер, Урош Старчевић учитељ, Јован Татић мерник.

По 50 новч. Г. Јеца Андријевић удова, Анка Макевић, Јелена Станојевић учитељица, Вера Максимовићева, Стана Медаковићева, Евица Живковић, Аранчић из Баповаца, Милутин Белановић, Паја Богдановић трговац, Бранко Белић занатлија, Паја Бибић, Вајнбергер инжињер, Вујадиновић учитељ из В. Радинаца, др. Душан Дима физикус, Иван Девић, Рада Драгојловић, Јоца Дажудић трговачки помоћник, Ђуришић парох из Павловаца, Роберт Кинг ветеринар, Емил Кокић занатлија, Сава Критовац, Ђура Критовац, Мркић, Панић, др. Рикардо Племић одветник, Мита Радујковић занатлија, Јован Ренчевић римок. капелан, Ункелхајзер власт. чиновник, Хармел инжињер, Ћурчић, Шајновић римок. капелан.

Добровољни прилога од оних који своје име нису хтели навести — — — — — 32 ф. — н.

Укупно добровољних прилога 172 ф. 50 н.

Од 205 улазница по 50 новч. 102 ф. 50 н.

Укупни приход — — — — 275 ф.

Штампа, поштарина, декорација сале и свирка стаје — — — — — — — 75 ф.

Остало је чиста прихода — — 200 ф.

који су новци поштом уз рецепис на министра финанције г. др. Вујићу у Београд послати а исти г. министар предао их је митрополиту Михајлу председнику одбора за потпомагање досељених Црногораца.

КЊИЖЕВНЕ ВЕСТИ.

ИЗИШАО ЈЕ ИЗ ШТАМПЕ И ГОТОВ ЈЕ:

ИЗБОРНИ РЕД

ЗА СРПСКИ НАРОДНО-ЦРКВЕНИ САБОР

(СА ДОДАТКОМ)

и

САБОРСКО УСТРОЈСТВО.

Може се добити у уредништву „Заставе.“ Цена је 20 новч.

ИЗ ПРОШЛОСТИ НАШИХ „ВОЂА“.

(Сабор невера. — Вође невере. Да им запушимо уста.)

Од Јаше Томића.

Прештампано из „Заставе“.

Може се добити у уредништву „Заставе“. Цена је 30 нов.

СРПСКО НАРОДНО ПОЗОРИШТЕ.

(РЕД ПОЗОРИШНИХ ПРЕДСТАВА.)

У среду 21. марта (2. априла): **„Кин“**, позоришна игра у 5 чинова, написао А. Дима.

У суботу 24. марта (5. априла): **„Краљ Лир“**, трагедија у 5 чинова, од В. Шекспира, превели Ј. Стефановић, др. Л. Костић и А. Хаџић.

У недељу 25. марта (6. априла) по други пут: **„Ријокоса“**, позоришна игра у 3 чина, написао Лукач, превео Ђ. П.

У уторак 27. марта (8. априла): представа за децу у 5 сахати по подне: **„Стари бака и његов син хусар“**, позоришна игра у 3 чина, од Ј. Сиглигетија, превели Ј. Ђорђевић и Л. Илић.

СЛИКА

ДРА СВЕТОЗАРА МИЛЕТИЋА

са сином му

СЛАВКОМ

може се лепо израђена на фином картону добити.

Цена по комаду 1 фор., са поштарином 1 фор. 20 новч.

Поруке без новаца не уважавају се.

Срп. штампарија др. Св. Милетића.

Јавна благодарност.

У превеликој туги мојој за упокојеном добром, љубљеном и предрагом супругом мојом Александром Глидањском рођ. Милојчић — упокојеном 6. марта т. год. у 32. години живота свога — дужност ме света позива да се јавно захвалим свима врлим и племенитим грађанима и госпођама бајским, који су за време тешке болести мојој предрагој болесници сваке утехе и понуде пружали, олакшавајући јој тиме муке самртне, и који су по испусту рајске јој душе мени с места као странцу у помоћ притекли са свима могућим услугама, да се тело покојнице што часније сахранити може.

На особ се захваљујем: пречасном г. Димитрији Лавићу узор-пароху бајском, који је са особитом тужном свечаношћу тело покојнице опојао — без да је касније икакве награде примити хтео — као и г. Дини Јанковићу бившем судцу и г. Урошу Ћирићу певцу бајском, који су при опелу уз г. свештеника, па при све и до гробља бајскег тужне црквене сахране песме појао. Даље многоуваженој г.г. Симеону Добрим велепоседнику и Тодору Бабићу секретару друштва „Феникса,“ који су у прво и најтеже доба одма ми се на руци нашли и помоћ ми понудили и пружили. — као и врлим млађим општинарима црквеним и грађанима овдашњим, који су до мртвачких кола и са кола тело миле покојнице носили и у ладни гроб спустили.

Захваљујем се даље свом многобројном поштованом грађанству оба пола, који су при укопу суделовали и тело покојнице до вечне куће испратили.

На послетку се захваљујем и свима поштованим пријатељима и познаницима како у месту тако и са стране, који су ми срдачно саучешће у претешкој туги мојој изразити изволели, олакшавајући ми тим сносити велики бол за превеликим и прераним губитком мојим и миле ми дечице.

У Бији 15. марта 1890.

Сава Глибоњски,
срп. нар. учитељ.

✝

Са тужним срцем и ојађеном душом јављамо свима сродницима и познаницима жалосну вест, да нам је наша мила и никад незаборављена супруга, мати, кћи и сестра

КАТИЦА ПОПОВ

рођена Карапанџић

дана 10. (22.) у 5 часова по подне после краткога и тешког боловања у 30. години живота своја преминула.

Тело драге нам покојнице предало се 12. (24.) марта у 10 часова пре подне, по обреду српске православне цркве опојано матери земљи.

У Тителу 10. марта 1890.

Вечан јој спомен!

Петар Попов, мерник, ожалошћени супруг; Александер, Милорад и Авђелија, деца; Александер Карапанџић, отац; Мирко Карапанџић, брат.

РЕД ПЛОВИДБЕ

помесног пароброда „Нимфе“ од 17. (29.) марта о. г.

ИЗ КАМЕНИЦЕ У НОВИ САД:

Пре подне 6, 8, $^{3}/_{4}$10 сати.
После подне 2, 4, $^{1}/_{2}$7 сати.

ИЗ НОВОГ САДА У КАМЕНИЦУ:

Пре подне 7, 9, 11 сати.
После подне 3, 5, 7 сати.

РЕД ВОЖЊЕ

ЖЕЉЕЗНИЧКИХ ВЛАКОВА

ВАЖИ ОД 20. МАЈА (1. ЈУНА) 1889.

Из Будимпеште за Београд:

Километара	СТАНИЦЕ.		Мукотрпни влак (Orient-Express)	Брзи влак I. II. III.	Особни влак I. II. III.	Мешовити влак I. II. III.	Мешовити влак II. III.
—	Будимпешта	полази	2.35	2.40	8.00	9.40	—
175	Субатица	„	5.50	6.26	1.46	5.24	—
	Шандор	„		—	—	5.33	—
	Верушић	„		—	—	5.49	—
193	Чантавир	„		—	2.11	6.16	—
	Зобнатица	„		—	—	6.26	—
207	Топола	„		6.59	2.34	6.48	—
	К. Хеђеш	„		—	—	7.12	—
223	Х. Фекетехеђ	„		7.16	2.56	7.20	—
234	Врбас-Кула	„		7.30	3.16	7.46	—
248	Стари Кер	„		7.44	3.34	8.15	—
	К. Алпар	„		—	—	8.25	—
260	Кисач	„		—	3.51	8.38	—
276	Нови Сад	„	7.40	8.21	4.19	9.17	—
279	Петроварадин гр.	„		—	4.25	9.25	—
281	Петроварадин	„		8.29	4.32	9.33	—
286	Карловци	„		8.37	4.41	9.47	—
296	Чортановци	„		—	4.59	10.09	—
300	Бешка	„		—	5.07	10.20	—
310	Инђија	„		9.05	5.21	10.38	—
318	Стара Пазуа	„		9.15	5·38	11.00	—
326	Нова Пазуа	„		—	5.50	11.15	—
332	Батајница	„		—	6.00	11.28	—
347	Земун	„	8.59	9.45	6.20	11.55	—
359	Београд	„	9.09	10.05	6.45	12.30	—

(Мукотрпни влак: сваког уторника и петка; Брзи влак: сваког уторника и петка)

Из Београда за Будимпешту:

Километара	СТАНИЦЕ.		Мукотрпни влак (Orient-Express)	Брзи влак I. II. III.	Особни влак I. II. III.	Мешовити влак I. II. III.	Мешовити влак II. III.
—	Београд	полази	3.02	5.30	8.25	3.25	—
12	Земун	„	3.12	6.11	9.00	4.01	—
27	Батајница	„		—	9.19	4.33	—
34	Нова Пазуа	„		—	9.30	4.48	—
41	Стара Пазуа	„		6.42	9.43	5.05	—
49	Инђија	„		6.52	10.01	5.31	—
60	Бешка	„		—	10.19	5.56	—
64	Чортановци	„		—	10.27	6.06	—
73	Карловци	„		7.20	10.46	6.30	—
78	Петроварадин	„		7.27	10.56	6.43	—
81	Петроварадин гр.	„		—	11.02	6.51	—
83	Нови Сад	„	4.43	7.43	11.16	7.19	—
100	Кисач	„		—	11.38	7.58	—
	К. Алпар	„		—	—	8.10	—
112	Стари Кер	„		8.13	11.55	8.22	—
125	Врбас-Кула	„		8.28	12.18	8.51	—
136	Х. Фекетехеђ	„		8.40	12.36	9.14	—
	К. Хеђеш	„		—	—	9.20	—
152	Топола	„		8.57	1.02	9.47	—
	Зобнатица	„		—	—	10.02	—
166	Чантавир	„		—	1.24	10.13	—
	Верушић	„		—	—	10.23	—
	Шандор	„		—	—	10.40	—
185	Субатица	стиже	6.30	9.32	1.45	10.50	—
	Субатица	полази	6.38	9.46	2.25	11.28	—
359	Будимпешта	стиже	10.05	1.25	7.30	6.40	—

(Мукотрпни влак: сваке среде и суботе; Брзи влак: сваке среде и суботе)

ОГЛАСИ.

МЕШОВИТА ТРГОВИНА

Ј. МИХАЈЛОВИЋА

У ХРТКОВЦИ (СРЕМ)

потребује једног помоћника. 2—3

In allen Trafiken und Galanterie-Geschäften.

Das beste Cigaretten-Papier ist das echte

LE HOUBLON

FRANZÖSISCHES FABRIKAT VON CAWLEY & HENRY PARIS

SILBERNE MEDAILLE, WELTAUSSTELLUNG PARIS 1889

General-Depot: OTTO KANITZ & CO., WIEN. 7—26

Tüchtige anständige Leute

denen daran liegt sich eine dauernde und einträgliche Stellung zu erwerben, werden

gegen angemessenes Salair und hoher Provision

als Verkäufer eines bereits mit Erfolg eingeführten Artikels an Priwate für Stadt und Umgegend gesucht.

Offerte erbeten unter: „D. T. 100“ Expedition dieses Blattes. 1—3

COMPTOIRIST

Christ, flotter Correspondent der deutschen und kroatisch-serbischen Spache in Wort und Schrift mächtig, wird sofort engagirt. — In obigen Sprachen selbst abgefasste, eingenhändig geschriebene Offerte unter Angabe von Referenzen und Solairansprüche werden unter Chiffre „K. W. Pécs“ (Fünfkirchen) post restante erbeten. 1—3

Власник и издавалац Славко Свет. Милетић. Одговорни уредник Васа Милутиновић. Српска штампарија дра Светозара Милетића.